

ВИХОВНА ТА ОСВІТНЯ ЦІННІСТЬ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

З давніх-давен найдоступнішим засобом народної педагогіки вважається народна іграшка. Завдяки своїй простоті й досконалості, різноманітності форм та матеріалів, образності та естетичній довершеності народна іграшка розвиває духовний світ дитини, формує відчуття приналежності до певної національності, рідного краю, сприяє пізнанню дітьми доступних знань про працю та відпочинок людей, їхній побут, мистецтво тощо [1].

Виховний вплив народної іграшки на підростаюче покоління став предметом дослідження багатьох педагогів минулого та сучасності.

На думку С. Русової національна іграшка є продуктом народної творчості, а отже – часткою всього народу [2]. Через народну іграшку дитина долучається до традицій рідного народу, його життя і історії тощо.

Сучасні дослідники М. Бартрам, О. Бенуа, Б. Бутнік-Сіверський, Л. Герус, М. Киященко, Г. Локуцієвська, О. Постнікова, Л. Столович, С. Ханемен, М. Церетеллі та ін. розкривають етапи розвитку народної іграшки, її позитивну роль у житті суспільства, місце у системі матеріальної та духовної культури нації, виділяють художню специфіку народної іграшки як особливого різновиду декоративно-ужиткового мистецтва, в якому виражено локальні, національні та загальнолюдські риси матеріальної і духовної культури.

У працях дослідників А. Грибовської, М. Грушевського, М. Гутнікової, Н. Дзюбишина-Мельник, Г. Довженко, М. Кириченко, Г. Лабунської, Ю. Максимова, Л. Орла, І. Сидорука, Н. Халезова та інших розкрито вплив народної іграшки на формування розумових, моральних якостей дитини, трудового та естетичного виховання.

Як зазначено в Коментарі до Базового компоненту дошкільної освіти в Україні «іграшка є засобом формування світосприймання», оскільки, граючись нею дитина сприймає її як образ живої істоти, предмета реального чи казкового світу [3].

Використання в дошкільних закладах освіти дидактичної іграшки сприяє розвитку мислення, мовлення, уяви, розширенню уявлень дитини про навколишній світ, вихованню терплячості, посидючості, прагненню досягти успіху. Через маніпуляцію з іграшкою діти вчаться розпізнавати, розрізняти та називати форму, колір, розмір предметів, ознайомлюються з їх кількісними показниками, усвідомлюють просторові поняття тощо.

За допомогою іграшок-знарядь (лопатки, формочки, відерця) у дітей раннього віку розвиваються предметні дії.

Одними з улюблених іграшок дітей будь якого віку є театралізовані іграшки. Завдяки ним діти відтворюють в ігровій формі зміст відомих казок, виконують ролі, вправляються у виразності мовлення, міміки, пантоміміки тощо. Завдяки спортивно-моторним іграшкам у дітей вдосконалюються основні рухи, розвивається увага, вольові якості, формується відчуття просторового орієнтування.

Розвитку особистості дитини дошкільного віку сприяють іграшки-саморобки які діти створюють самотужки. Це в свою чергу стимулює творчість, допомагає пізнавати властивості матеріалу, формує суспільні мотиви поведінки [4].

Дитина сприймає народну іграшку і як витвір мистецтва, що сприяє її духовному збагаченню, викликає позитивні емоції, радість, розвиває почуття гумору, допитливість, естетичні почуття і переживання, формує естетичний смак [5, с.314].

Через використання м'ячів, брязкалець, кегель та інших предметів у дітей відбувається фізичний розвиток, вдосконалюється точність рухів, координація, спритність, влучність, витримка тощо.

Завдяки сюжетній іграшці закріплюються знання про їх призначення, способи дії з ними. Вибір дитиною старшого дошкільного віку іграшки для сюжетно-рольової гри є індикатором рівня її розвитку.

Як стверджує Т.Поніманська «у виховному процесі іграшка має бути представлена у всій багатоманітності, а її використання слід пов'язувати з віком дітей, завданнями виховної роботи, індивідуальними особливостями дошкільників» [6, с.323].

Список використаних джерел

1. Греськова, В. В. Формування національної свідомості дітей дошкільного віку засобами народної іграшки / В. В. Греськова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / гол. ред. Г. Терещук; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.]. – Тернопіль, 2012. – № 2. – С. 51-57.
2. Русова С. Український дитячий садок / С. Русова // Україна. – 1991. – № 2. – С. 39 – 41.
3. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [наук.- метод. посіб. / за ред. О.Л.Кононко]. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
4. Підбір і використання іграшок для дітей дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах: Методичні рекомендації МОН України (лист від 18.07.08 за № 1/9-470) // Дошкільне виховання. -К.:Світич, 2008, №9.-С.18-23
5. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Тамара Іллівна Поніманська [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів]. – К.: «Академ-видав», 2004. – 456 с. (Альма-матер).
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка / Тамара Іллівна Поніманська [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів]. – К.: «Академ-видав», 2004. – 456 с. (Альма-матер).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>